

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 120
din data de 20.03.2024

Dosar nr. 5A/2023

Autosesizare nr. 2323/23.03.2023

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Părți reclamate: -, viceprimar

- , consilier local

- , consilier local

Obiect: afirmații posibil discriminatorii la adresa persoanelor de etnie roma: în ședința Consiliului local al comunei Sânpetru, din data de 28 februarie 2023, 2 membri ai Consiliului local și viceprimarul au avut un dialog în care s-au făcut următoarele remarci:

"Acolo e un negru" –

"Să lăsați Țiganii să meargă în curtea școlii, să învețe?" –

"Nu, da acolo-s indienii" –

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu sediul în municipiul București, str. Piața Valter Mărcineanu nr. 1-3, sector 1 și cu adresă de e-mail: support@cncd.ro

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. ..., viceprimar, cu comunicarea actelor de procedură la locul de muncă - Primăria Comunei Sânpetru din comuna Sânpetru, str. Republicii nr. 655, județul Brașov, e-mail: contact@primaria-sanpetru.ro, cu domiciliul ales pentru comunicarea tuturor actelor de procedură la sediul Cabinet Avocat P C I, în Brașov, str. Dealul Cetății, nr. 50, ap. 2, jud. Brașov,

3. ..., consilier local, cu comunicarea actelor de procedură la locul de muncă - Primăria Comunei Sânpetru din comuna Sânpetru, str. Republicii nr. 655, județul Brașov, e-mail: contact@primaria-sanpetru.ro, cu domiciliul ales pentru comunicarea tuturor actelor de procedură la sediul Cabinet Avocat P C I, în Brașov, str. Dealul Cetății, nr. 50, ap. 2, jud. Brașov,

4. ..., consilier local, cu comunicarea actelor de procedură la locul de muncă - Primăria Comunei Sânpetru din comuna Sânpetru, str. Republicii nr. 655, județul Brașov, e-

mail: contact@primaria-sanpetru.ro, cu domiciliul ales pentru comunicarea tuturor actelor de procedură la sediul Cabinet Avocat P C I, în Braşov, str. Dealul Cetăţii, nr. 50, ap. 2, jud. Braşov.

II. Procedura de citare

5. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările şi completările ulterioare, republicată, Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părţilor.
6. Prin adresele înregistrate sub nr. 2526/30.03.2023 au fost citate părţile reclamate pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 10.04.2023.
7. Procedură legal îndeplinită.
8. La data audierii părţile reclamate au fost absente.
9. Partea reclamată Ț.I. depune un punct de vedere înregistrat sub nr. 2616/04.04.2023.
10. Prin adresa înregistrată sub nr. 2713/06.04.2023 reprezentant ales al părţilor reclamate, depune solicitare de acordare nou termen pentru lipsă de apărare şi imposibilitate de reprezentare. Se acordă un alt termen pentru data de 04.05.2023 fiind recitate părţile reclamate prin adresele înregistrate sub nr. 2323/24.04.2023.
11. Procedură legal îndeplinită.
12. La data audierii părţile reclamate au fost prezente personal şi prin reprezentant legal ales.
13. Părţile reclamate prin reprezentant depun punct de vedere prin adresa înregistrată sub nr. 3323/04.05.2023.

III. Susţinerile părţilor

Susţinerile petentului - Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării

14. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. 2323/23.03.2023 se reclamă afirmaţiile/remarcile posibil discriminatorii făcute în cadrul şedinţei de consiliu local, din data de 28 februarie 2023, de către 2 membri ai Consiliului local al comunei Sânpetru, jud. Braşov şi 1 viceprimar al comunei Sânpetru, jud. Braşov.
15. În cadrul şedinţei Consiliului Local al comunei Sânpetru s-a pus în discuţie identificarea unui teren pentru construirea unei centru educaţional în proximitatea comunităţii de romi, iar dialogul dintre consilieri şi viceprimar a fost următorul:
"Acolo e un negru" – ...i, viceprimar;
"Să lăsaţi Țiganii să meargă în curtea şcolii, să înveţe?" – Mocanu Nicolae, consilier local;
"Nu, da acolo-s indienii" – Țogoie Ioan, consilier local.
16. Se apreciază că fiecare cetăţean are dreptul la demnitate, indiferent de naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenenţă la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu.
17. Articolele preluate din presă sunt:
➤ <https://www.b1tv.ro/politica/derapaie-rasiste-la-sanpetru-pnl-istii-din-consiliul-local-aluzii-la-o-comunitate-de-romi-acolo-e-un-negru-sunt-indieni-video-1282218.html>

”Derapaje rasiste ale unor aleși din comuna brașoveană Sânpetru, în timpul unei ședințe de Consiliu Local. Viceprimarul ... (PNL) a spus despre romii dintr-o zonă că sunt „negri”, consilierul local Ioan Togoie l-a contrazis, spunând că, de fapt, sunt doar de niște „indieni”, în timp ce consilierul PSD ... a afirmat că „știți foarte bine ce e în vecinătate, acolo”.

De la ce a pornit scandalul cu accente rasiste din ședința Consiliului Local Sânpetru

Primarul comunei Sânpetru, Marian Arhire (USR), vrea să facă mai multe investiții, inclusiv o creșă și o sală de sport, numai că, pentru a obține fonduri nerambursabile, trebuie să găsească un teren potrivit. El a ales un spațiu de 2,2 hectare, care se află peste pârâul Durbav de comunitatea de romi, informează bizbrașov.ro. Asta pentru că terenul respectiv e deja al Primăriei, iar cei care au concesionat suprafața nu și-au mai achitat dările.

Subiectul a fost discutat în ultima ședință de Consiliu Local. În loc să susțină investițiile, consilierii PNL și PSD au căutat tot felul de pretexte pentru ca destinația terenului să nu fie schimbată, iar pe acesta să nu se construiască ce-și propune primarul USR.

Consilierii au cerut întâi să se aștepte actualizarea Planului Urbanistic General, fapt care ar dura doi ani, apoi au invocat faptul că zona e mlăștinoasă, deși acolo se puteau construi hale necesare industriei mici.

Au mai invocat accesul greu în zonă, apoi faptul că suprafața e prea mare pentru o creșă și o sală de sport. Asta deși primarul spune că: „avem nevoie de acest teren pentru creșă, grădiniță, școală, sală de sport, teren de sport, bibliotecă, loc de joacă, spațiu verde pentru copii și altele”.

După ce au epuizat toate aceste pretexte, politicienii s-au luat de comunitatea de [romi](#) din vecinătate. Viceprimarul ... (PNL) a spus că în zonă sunt „negri”, consilierul PNL Ioan Togoie a susținut că nu e vorba chiar de „negri”, ci doar de niște „indieni”, în vreme ce consilierul PSD Adrian Dinulescu a făcut trimitere la „știți foarte bine ce e în vecinătate, acolo”.

Reacție din USR după derapajele rasiste din ședința CL Sânpetru

Atitudinea acestor politicieni a fost asupra taxată de Irineu Darău, senator USR de Brașov, care le-a cerut să demisioneze.

„La Sânpetru, viceprimarul rasist al PNL, ., și-a arătat limitele și nu mai are decât o variantă: demisia din funcție și plecarea din politică. l-au ținut isonul un coleg de partid și un consilier de la PSD.

În cel mai incalificabil mod și hlizindu-se ca proștii, acești așa-ziși „oameni” politici din Sânpetru nu vor să facă școală pentru că ar fi învecinată cu o zonă locuită de romi, pe care îi denumesc „negri” sau „indieni”.

Toți oamenii [au dreptul la o existență decentă](#). Iar toți copiii au un drept inalienabil la educație de calitate! Cine nu acceptă asta și promovează segregarea pe criterii etnice trebuie să zboare direct în lada de gunoi a politicii. Așadar: demisia!”, a scris Irineu Darău, [pe Facebook](#).

➤ <https://presshub.ro/video-viceprimarul-unei-comune-afirmatii-rasiste-despre-sateni-negri-si-indieni-264776/>

„Domnul primar, ca zonă, nu știu dacă e cea mai potrivită zonă pentru o școală acolo”, „Acolo unde trebuie e un negru...acolo unde trebuie...”, „Nu, dar acolo-s indienii”, „Să iasă țiganii în curtea școlii și merge la școală să învețe?”, „Iară, ca zonă, știți foarte bine ce în vecinătate acolo...”, „Indienii”, „Domnul primar, trebuie să găsim o altă locație. În mlaștină acolo și în vecinătatea a... cartierului”, „Te rog frumos să-ți iei colegii și să-i duci un pic în zona aia, pe străzile alea!”, sunt declarațiile făcute de viceprimarul din Sânpetru, de un coleg din PNL și de un consilier al PSD.

De la ce a pornit cearta

Toată povestea ar fi început de la eforturile primarului din Sânpetru, Marian Arhire, de a atrage fonduri europene pentru construirea unui complex educațional. Însă pentru a primi suma de bani necesară, trebuia să facă dovada că are un teren suficient de mare pentru acest proiect.

Locul pe care primarul vrea să ridice o creșă, o grădiniță, o școală, o sală de sport, un teren de sport, o bibliotecă, un loc de joacă și spațiu verde pentru copii, dar și altele, are o suprafață de 2,2 hectare și se află în apropierea unui cartier unde locuiesc mai multe persoane de etnie romă, potrivit [BizBrașov](#).

Primarul Marian Arhire nu este la prima încercare de a pune în practică un astfel de proiect, tocmai pentru că nu aveau un teren corespunzător. Anul trecut, localitatea a pierdut fonduri în valoare de 20 de milioane de lei pentru că locația pe care urmează să se construiască era dată în folosință pentru alte activități.

Terenul bun de construit stă nefolosit

În acest moment, terenul respectiv nu mai este folosit de nimeni în prezent și aparține primăriei, deci s-ar putea construi pe el fără nicio problemă.

Diversi politicieni din localitate au încercat să invoce motive pentru ca proiectul să nu fie pus în practică. Unii susțin că zona ar fi mlaștinoasă, chiar dacă, până acum terenul a fost dat în folosință pentru construirea de hale necesare industriei mici. De asemenea, s-a adus în discuție și că drumul până la această locație ar fi greu de parcurs.

Cu toate acestea, chiar în aceeași ședință în care au fost făcute afirmațiile rasiste, primarul Arhire explică faptul că primăria nu are în proprietate un alt teren, dar și faptul că există deja o școală construită la o mică distanță de terenul respectiv, iar solul pe care se află clădirea unității de învățământ este același.”

Sușinerile părții reclamate Ț.I.

18. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 2616/04.05.2023, partea reclamată Ț.I. solicită să se constate că exprimarea sa din cadrul ședinței consiliului local din data de 28 februarie 2023, privind apelativul ”indian” a fost una total nefericită pe care o regretă și își cere scuze, însă nu a avut nici o intenție negativă, fiind interpretat greșit. După cum se poate observa din probele autosesizării, partea reclamată nu a făcut nici o referire la cetățenii de etnie romă, cu atât mai puțin a adus jigniri sau a folosit apelative rasiste.

19. Partea reclamată precizează că pe tot parcursul carierei sale a fost mereu implicat în diverse acțiuni și activități, a făcut parte din consiliul de administrație al Școlii Gimnaziale din comună, apărând drepturile elevilor și identificând soluții care să îi ajute în desfășurarea activității școlare, fără să facă vreo diferență socială, de naționalitate, etnie sau religie. Începând din 2004 a susținut aprobarea și orgaizarea *Pomului de iarnă pentru*

elevi și preșcolari, a propus și aprobat burse tablete și laptop-uri pentru școlari, indiferent de etnie, religie sau naționalitate, dar și pietruirea, asfaltarea și modernizarea străzilor și extinderea rețelelor edilitare la toate imobilele din cartierul locuit de romi.

Sușinerile părților reclamate

20. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 3323/04.05.2023, părțile reclamate, prin apărător ales, solicită să se constate inexistența faptelor de discriminare presupuse a fi fost săvârșite în cadrul ședinței Consiliului Local din data de 28.02.2023. Aceștia susțin că în cadrul ședinței, Primarul localității Sanpetru a introdus pe ordinea de zi proiectul de hotărâre nr. 23 privind aprobarea achiziționării serviciilor de urbanism pentru elaborarea documentației referitoare la demararea proiectului de „*Construire centru educațional pe zona de prestări servicii, mică industrie și depozitare*”, în care se propunea alocarea unor sume de bani în vederea contractării unor servicii urbanistice necesare modificării unui plan urbanistic zonal pentru ca în viitor, să se poate edifica în acea zonă un centru educațional. Discuțiile purtate între membrii consiliului local și Primarul localității au vizat în primul rând clarificarea situației juridice a suprafeței de teren pe care se intenționează modificarea PUZ-ului, precum și oportunitatea demarării acestui proiect având în vedere faptul că zona este cunoscută ca fiind una mlăștinoasă. S-au solicitat clarificări pentru putea exprima votul în cunoștință de cauză. Cum răspunsul primit din partea edilului a fost unul cu caracter general, părțile reclamate fost de acord cu amânarea proiectului de hotărâre până la clarificarea situației juridice a terenurilor în cauză, dar nu pentru considerente ce țin de etnia unor persoane.

21. Se precizează că niciunul dintre părțile reclamate nu au avut un comportament care să lezeze demnitatea persoanelor de etnie roma sau care să creeze o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare a acestora, dovada faptului că nu s-a intenționat discriminarea persoanelor de etnie roma care locuiesc în vecinătatea zonei constă tocmai în adoptarea acestui proiect, care a fost votat în următoarea ședință de consiliu local, în data de 15.03.2023.

22. Se arată că relația fiecăruia dintre părțile reclamate și persoanele de etnie roma este una foarte bună, în cadrul activităților publice și private au aplicat un tratament egal tuturor persoanelor indiferent de etnia fiecăreia. Nu rare au fost situațiile în care au contribuit prin acțiuni de caritate, sprijin, sfaturi a tuturor persoanelor, inclusiv a celor de etnie roma (sunt depuse declarații olografe a mai multor persoane care confirmă cele susținute).

23. Chiar dacă au fost folosiți anumiți termeni nepotriviti (ex. țigani, indieni, etc.), aceștia au fost utilizați DOAR în mod singular și nu s-a intenționat în niciun fel lezarea demnității persoanelor de etnie roma sau crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare a acestora.

24. Se depun înscrisuri.

IV. Cadrul legal aplicabil

25. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României

Art. 1

„(3) România este stat de drept, democratic și social în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. ”

Art. 4

„(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială. ”

Art. 16 – Egalitatea în drepturi

”(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.”

Art. 30 - Libertatea de exprimare

„(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată

Art. 15

„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia. ”

Art. 26

(1) ”Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale

Art. 10 Libertatea de exprimare

(1) „Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

(2) Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Art. 14 Interzicerea discriminării

“Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Ordinul nr. 27/2024 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor – publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 120/12.02.2024

V. Motivele de fapt și de drept.

26. În fapt, Colegiul director reține spre analiză caracterul potențial discriminatoriu al afirmațiilor/remarcilor din cadrul ședinței de consiliu local, din data de 28 februarie 2023, de către părțile reclamate, membri ai Consiliului local al comunei Sânpetru, jud. Brașov, prin care s-a adus atingere dreptului la demnitate a minorității rome din România.

27. În analiza libertății de exprimare este relevantă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a instanțelor naționale. Astfel, potrivit CEDO, conform art. 10 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru împlinirea fiecărei persoane. În limitele alin. 2 din art. 10 din Convenție, libertatea de exprimare se aplică nu numai „informațiilor” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau considerate inofensive sau ca o chestiune de indiferență, ci și celor care jignesc, șochează sau deranjează, acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului larg, fără de care nu există „societate democratică”.

28. Mai mult, articolul 10 al Convenției protejează nu numai conținutul ideilor și informațiilor exprimate, ci și forma în care sunt transmise (a se vedea, printre multe alte autorități, Oberschlick împotriva Austriei (nr. 1), 23 mai 1991, § 57, seria A nr. 204 și

Women On Waves și alții împotriva Portugaliei, nr. 31276/05, §§ 29 și 30, 3 februarie 2009).

29. Potrivit art. 10 alin. (2) libertatea de exprimare nu este un drept absolut, acesta face obiectul unor excepții, care trebuie interpretate strict, iar necesitatea oricăror restricții trebuie stabilită convingător (a se vedea Stoll împotriva Elveției [GC], nr. 69698 / 01, § 101, CEDO 2007 - V).

30. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, interzicerea discriminării raportată la afirmațiile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

31. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă);
- să urmărească un scop legitim;
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769 - 801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

32. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, se apreciază că acest text de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Se apreciază că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile și protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică.

Ingerința să urmărească un scop legitim

33. Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, în mod deosebit a protecției demnității persoanelor care aparțin unui grup vulnerabil și minoritar etnic, în speță minoritatea romă. Protecția demnității unor grupuri vulnerabile constituie un scop legitim într-o societate democratică.

34. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmația, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe unul dintre criteriile menționate în O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup

de persoane legat de apartenența la unul dintre criteriile menționate – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată.

35. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

36. Colegiului director îi rămâne competența să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

37. În acest demers, se analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

38. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

39. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

40. În scopul de a determina dacă afirmațiile/remarcile făcute, ce reprezintă obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul director va examina: *obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul și locul în care au fost făcute afirmațiile, persoana/funcția autorului afirmației*.

41. *Obiectivul urmărit* de către părțile reclamate este important a fi identificat: au dorit părțile reclamate să informeze cetățenii asupra unui subiect de interes public, ori a diseminat opinii personale legate de un grup vulnerabil (vezi *Jersild c. Danemarca*). Reținem că în stabilirea unei fapte de discriminare, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

42. Potrivit jurisprudenței CEDO, întrucât nu există o uniformitate de abordare la nivelul Europei și pentru că autoritățile naționale au o cunoaștere mult mai bună a realităților sociale din statele lor, Statele Contractante au marjă largă de apreciere atunci când sunt chemate să se pronunțe asupra libertății de exprimare în relație cu dreptul la libertatea conștiinței, credințe religioase (vezi cauza *E.S. vs. Austria* par. 44).

43. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se ”hrănește” din libertatea de exprimare”. (ibidem, pct. 66). Marginea de

apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul afirmațiilor este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

44. Prin urmare, un stat poate considera în mod legitim că este necesar să se ia măsuri menite să reprime anumite forme de conduită, inclusiv transmiterea de informații și idei considerate incompatibile cu respectarea libertății de gândire, conștiință și religie a altora (vezi cauza E.S. vs. Austria par. 45).

45. Cu privire la obiectivul urmărit de către părțile reclamate prin afirmațiile/remarcile supuse prezentei analize, Colegiul director reține că acestea nu vizează aspecte cu caracter informativ de interes pentru opinia publică, neavând rolul de a informa publicul cu privire la subiecte de interes public.

46. Raportat la *conținutul mesajului*, constatăm că părțile reclamate, în timpul unui dialog din timpul ședinței de Consiliu, au fost folosite remarcile "*Acolo e un negru*", "*Să lăsați țiganii să meargă în curtea școlii, să învețe?*", "*Nu, da acolo-s indienii*" și recunosc că au fost folosiți niște termeni nepotrivii.

47. Colegiul Director constată că părțile reclamate, prin afirmațiile/remarcile făcute, transmit ideea că membrii comunității rome sunt cei care nu respectă regulile impuse de cadrul legislativ cu privire la amenajarea spațiului privat sau public, remarcile fiind folosite cu scopul de a întări prejudecățile despre minoritatea romă.

48. Afirmațiile au fost făcute în *contextul* în care, în cadrul unei ședințe de Consiliu local se punea în discuție identificarea unui teren pentru construirea unui centru educațional în proximitatea unei comunități de romi.

49. *Autorii* afirmațiilor supuse sunt viceprimarul și 2 consilieri locali ai comunei Sânpetru, jud. Brașov, aceștia având calitatea de aleși locali, care, așa cum prevede Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, protecția conferită de art. 10 din Convenție se extinde la sfera profesională în general și la funcționari în special (Vogt, pct.53; Wille împotriva Liechtensteinului, 2008).

50. În acest sens, Colegiul director constată că utilizarea afirmațiilor "*Acolo e un negru*", "*Să lăsați țiganii să meargă în curtea școlii, să învețe?*", "*Nu, da acolo-s indienii*" în spațiu public conduce la crearea unei atmosfere degradante, ofensatoare îndreptată împotriva persoanelor de etnie romă, fiind lezată demnitatea umană. Afirmațiile folosite în acest context denotă că romii nu respectă ordinea, nu sunt organizați, sunt analfabeți, în casele lor este mizerie, etc.

51. Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), înființată de Consiliul Europei, în RAPORTUL ECRI PRIVIND ROMÂNIA (al cincilea ciclu de monitorizare - Adoptat pe 3 aprilie 2019, pag. 15, a se vedea pe <https://rm.coe.int/fifth-report-on-romania-romanian-translation-/168094c9e7>) cu privire la discursul politic și alte forme de discurs public, menționează că în ultimul său raport (§ 96), ECRI a recomandat tuturor partidelor politice să ia o atitudine fermă împotriva oricăror forme de discriminare rasială și să transmită un mesaj politic clar în favoarea diversității și pluralismului. ECRI notează că declarațiile rasiste ale politicianilor, în special la nivel local, continuă să fie o problemă. Mai multe surse au afirmat că, în urma câștigurilor politice în alegerile locale prin retorici anti-romi și discursuri mai naționaliste, folosirea discursului de incitare la ură, inclusiv din partea partidelor politice principale, a devenit un lucru obișnuit. Ca și alte organisme internaționale, ECRI atrage atenția asupra persistenței și a incidenței crescute a anti-

țigănistului, având ca urmări ura și insultele constante aduse romilor în viața publică. Romii sunt adesea înfățișați drept „hoți, mincinoși, leneși” și asociați în mod sistematic cu infracționalitatea, ceea ce întărește denigrarea lor și sporește excluderea socială.”

52. Colegiul director reține faptul că, deși în prezent persoanele de etnie romă sunt parte integrantă a societății românești, totuși continuă să se confrunte cu marginalizare și segregare, iar afirmațiile/remarcile supuse analizei nu fac decât să perpetueze imagini negative la adresa întregii comunități de romi.

53. În România, într-o societate în care imaginea persoanelor aparținând comunității romă este negativă, este important să precizăm și rezultatele sondajelor de opinie cu privire la raportarea populației majoritare la persoanele aparținând minorității rome. În sondajul de opinie la nivel național privind nivelul discriminării în România și percepțiile actuale asupra infracțiunilor motivate de ură, realizat de IRES pentru CNCD¹ cifrele arată că discriminarea în România este preponderent definită de homofobie, dar există și nuanțe semnificative de xenofobie, șovinism și antisemitism. Astfel, sondajul indică un nivel ridicat de neîncredere al populației majoritare față de romi (72% față de romi), iar scala distanței sociale ne indică o intoleranță ridicată față de persoanele LGBTQI+, dar și față de alte categorii (imigranți, musulmani, persoane care aparțin altor secte religioase și persoane infectate cu HIV/SIDA), în clasa a doua de intoleranță aflându-se categoriile definite prin criteriul etnic, pe prima poziție aflându-se romii (29% nu acceptă să le fie rudă, 18% nu acceptă să le fie prieteni). Conform sondajului IRES² despre percepția asupra romilor în timpul pandemiei de COVID-19, 7 din 10 români nu au încredere în romi, o atitudine similară mai degrabă cu cea față de imigranți decât față de alte minorități, ceea ce sugerează o constanță a acestui indicator pe durata pandemiei. Altfel spus, neîncrederea în romi nu este contextuală.

54. Colegiul director constată că afirmațiile utilizate de părțile reclamate în cadrul ședinței de Consiliu local nu sunt de natură să contribuie la o dezbatere publică constructivă care să genereze un progres, ci răspândesc, instigă, promovează sau justifică ura sau ostilitatea față de un anumit grup pe criteriu etnic, iar discursul de incitare la ură este periculos pentru o societate democratică întrucât contribuie la perpetuarea unei atitudini de intoleranță și neacceptare a diversității în societate.

55. Astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, libertatea de exprimare presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercițarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

56. Colegiul director se raportează la statuările Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit cărora *“limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și fapta, atât din partea jurnaliștilor, cât și a marelui public, și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai*

¹ https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2021/01/Sondaj_de_opinie_NoIntoHate_2018.pdf

² <https://ires.ro/articol/403/percep-ia-asupra-romilor-in-timpul--pandemiei-de-covid-19>

mare de toleranță. Indubitabil, articolul 10 paragraful 2 conferă reputației altora - cu alte cuvinte, tuturor persoanelor - dreptul de a fi protejată, iar această protecție include și politicienii, chiar și atunci când aceștia nu acționează în nume propriu; dar, în astfel de cazuri, cerințele acestei protecții trebuie cântărite cu interesele dezbaterii libere a chestiunilor politice.” (CEDO, cauza Lingens vs. Austria).

57. Având în vedere conținutul afirmației, contextul, obiectivul urmărit, rolul în societate al persoanelor reclamate, Colegiul director consideră că acestea ating o limită prin care încalcă un drept fundamental (dreptul la demnitate umană al unui grup de persoane) pe criteriul etnic, astfel încât dreptul la libertatea de exprimare devine secundar, fiind justificată necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare.

58. În luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din Constituția României care asigură libertatea de exprimare, și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți.

59. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

60. Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare comportă și limite, printre acestea regăsindu-se și dreptul la imagine, fapt pentru care este important a se vedea dacă un subiect incomod sau sensibil spre exemplu, contribuie la un mesaj de interes public.

61. *Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”*

62. În concluzie, Colegiul director nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică și apreciază că afirmațiile/remarcile părților reclamate, au creat o atmosferă ostilă,

degradantă, umilitoare, lezând demnitatea umană a unui grup de persoane, o categorie defavorizată.

63. Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, apreciind că în cauză a fost încălcată demnitatea umană.

64. Măsura constatării și sancționării comportamentului părții reclamate este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată. Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane.

65. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

66. În stabilirea cuantumului amenzii Colegiul director se raportează la prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată *[„Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6 - 9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”]*

67. Pe cale de consecință, considerăm că sancțiunea ce trebuia stabilită pentru fapta de discriminare constatată, să fie amendă contravențională în valoare de 5.000 de lei față de partea reclamată, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea sesizată a vizat un grup de persoane (persoanele de etnie romă);
- b) discriminarea rasială este o formă gravă de discriminare, conform jurisprudenței CEDO în domeniu;
- c) părțile reclamate sunt viceprimar și consilieri locali, persoane publice, îndeplinind rol de formatori ai opiniei publice, ceea ce implică asumarea unei responsabilități sporite în discursurile acestuia.

68. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege.

69. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la

nediscriminare, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

70. De asemenea, Colegiul director recomandă părților reclamate ca pe viitor să evite remarci/afirmații publice care pot aduce atingere demnității unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu **unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință de deliberări.

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, conform prevederilor art. 15 din *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată*;
2. Aplicarea amenzii contravenționale în valoare de câte 5.000 lei fiecare, în sarcina părților reclamate ..., ., potrivit art. 2 alin. (11) și art. 26 alin. (1) din *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată* coroborat cu art. 8 din *O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare*;
3. O copie a prezentei hotărâri se va transmite părților reclamate.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la **Compartimentul Taxe și Impozite din UAT pe raza căruia își au domiciliul contravenienții**. Contravenienții pot trimite dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 de zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20 alin. 10 al *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru

BABUȘ Radu – Membru

BĂNICĂ Claudia Cerasela – Membru

DIACONU Adrian-Nicolae – Membru

JURA Cristian – Membru

MOȚA Maria – Membru

OLTEANU Cătălina – Membru

RAIU Cătălin-Valentin – Membru

SĂVULESCU Radu - Cosmin - Membru

*Data redactării: 27.06.2024
Redactată și motivată F.L.I.*

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.